

Előfizetés
és megújítás
díjainak megnevezése:
1944. évi
Hónaponta, Trimeszre és
Évesre
Hónaponta 12.000
Évesre 120.000

DÉLI HÍRLAP

A Timisoarai kör-
vényszerű bef. sz. 38.
(Dok. No. 924/1938)
Szerkesztőség:
Timisoara I., Bül-
Regina Maria 3.
Kiadóhely:
Timisoara I.,
Plata Drăganu 3.

A romániai magyarság demokratikus lapja

Az első hivatalos jelentés a keletporoszországi offenzíváról:

Attörés 140 kilométer széles arcvonalon

A vörös hadsereg mélyen benyomult Kelet-Poroszország területére — 900 német helység elfoglalását jelenti Sztalin marsall október 24-i napiparancsa

A szovjet hadoszlopok Königsberg felé törnek előre

Moszkva (Rador). A Tass jelenti október 24-én reggel:

Sztalin marsall hétfőn este napiparancsot adott ki, amely megerősítette a legtöbb német hadijelentésnek azt a özlését, hogy a vörös hadsereg mélyen benyomult Kelet-Poroszország területére. Sztalin marsall napiparancsa közli, hogy a vörös hadsereg hatalmas alakulatai, 63 tábornok vezetése alatt, sok gységgel áttörték a keletporoszországi német frontot. Az áttörés 140 kilométer szélességben történt és a szovjet haderők egyes helyeken 35 kilométer mélységben hatoltak be a német birodalom területére. Eddig 900 helységet és várost foglaltak el Németországban, a halottak száma pedig több ezerre emelkedett. Hasonló offenzíva fejlődött ki Memel vidékén, valamint a Njemen folyó mentén is, amely Tilsit mellett ömlik a Balti-tengerbe.

A szovjet hivatalos jelentés a magyarországi harcokról csak annyit közöl, hogy a vörös hadsereg erői, együttműködésben a román csapatokkal, a Tisza mentén széles fronton nyomulnak előre és megtisztítják a terepet a német ellenállás maradványaitól.

Haditudósítók jelentik, hogy a vörös hadsereg a csehszlovák határ felé is előnyomul és teljes bekerítéssel veszélyezteteti az Észak-Erdélyben maradt ellenes haderőket, — fejeződik be a moszkvai jelentés.

60 kilométerre már a határon belül

Moszkva (Rador). A Tass jelenti: Röviddel ezután, hogy a szovjet hivatalos jelentés közölte a vörös hadsereg keletporoszországi előnyomulásának nagy feltűnést keltő első híreit, a német távirati iroda, a DNB még a szovjet hadijelentésen is túltett, ami a vörös hadsereg területnyerességeit illeti. Míg a szovjet hadijelentés 35 kilométer mély-

Hat napi ostrom után foglalták el a németek a budai várpalotát

Bucuresti. A Tribuna Poporului című román lap a londoni rádió október 22-én közölt alábbi jelentését ismerteti:

Az éjtszaka folyamán Bernből érkezett jelentések: Hat napi harc után a német csapatoknak sikerült rohammal bevenniük Budapesten a várpalotát, a volt királyi palotát, ahol Horthy kormányzó, a magyar hadsereg jelentős erőinek az élén teljes keménységgel ellenállt. Horthy kormányzó és családját, valamint két tábornokot foglyul ejtették és a nap folyamán Hitler kőhadiszállítására vitték. Hitler a következő alternatíva, a következő választás elé állította Magyarországot kormányzóját: Beszéljen a rádióban, inézzon kiadványt a magyar hadsereget, kérvén azt, hogy harcoljon a német csapatok oldalán, — vagy ellen-

sen ünnepelt a főváros utcáin, amikor eldőrdült a 224 ágyú és husz-husz lövés-sel jelezte az új, nagy hadisiker megtörtentét: a benyomulást német birodalmi területre. Sztalingrád óta erre a pillanatra várt a vörös hadsereg. Most átlépve a német határt, német területen tör előre.

A vörös hadsereg nem felejtette el egy pillanatra sem — folytatódik a Tass jelentése — mi történt a Szovjet-Unióban a német megszállás alatt, mily magatartást tanúsított a német hadsereg a szovjet városokkal és falvakkal szemben és mily tettekre vetemedett ottan. Az erre való emlékezés megsokszorozta a most Németországban harcoló szovjet csapatok erejét, fokozta harci lelkesedésüket, — állapítja meg a Tass jelentése.

Moszkva (Tass). A moszkvai rádió kedden délelőtt részletesen méltatta a vörös hadsereg keletporoszországi győzelmeit, villámgyors előnyomulásának és nagy területnyeréseinek jelentőségét. Egész Moszkva lakossága lelke-

kező esetben családjával együtt áru-
lak minősítik.

Szálasi a magyar bábkormány miniszterelnöke ugyanaznap este Buda-
pesten a volt királyi palotában ütötte fel tanyáját. Erős SS-gárda őrizi, — jelentette a londoni rádió.

Kiverték a nyilasokat a belügyminisztériumból

Bern (Rador). Magyar forrásból származó értesülések szerint Szálasi új kormánya ellen az első felkelést a Budapest környékén lévő 1. magyar hadsereg és a főváros lakossága szervezte meg. Az algéri rádió jelenti, hogy Budapestben — az ostromállapot ellenére — a németek és magyarok egymás ellen küzdenek. A párizsi rádió jelenti, hogy a budapesti harcok során a „nyilas-
keresztészek” katonáit kiverték a belügyminisztérium épületéből. A Tass je-

Az uralkodó huszonharmadik születésnapja

Öfelseje I. Mihai király ma, október 23-án tölti be 23-ik életévét. Az ország történelmének több fájdalmas állomása volt a múltban ifjuságának eddigi határköve, 1944 augusztus 23. azonban oly ragyogó lap ebben a történelemben, amely mögött homályba vész minden megpróbáltatás. Az augusztus 23-i bizonyíték Románia ifjú uralkodóját az ország történelmének legkiválóbb egyéniségei közé emelte. Az uralkodó bátor kiállása a jogtörő és véreskezű hitlerizmussal szemben, az ország sorsdöntő órájában, milliők és milliők szabadságharcos akaratában méltó visszhangra talált. Az uralkodó és a nép együttes erővel vitte diadalra augusztus huszonharmadikát. A döntő lépés a népek szabadságát adta vissza, az uralkodónak

pedig azt a tekintélyt biztosította, amelyre az elmúlt évtizedekben ebben az országban egy I. Ferdinánd bölcis magatartása emelte a trónt. Az országra súlyos béklyókkal nehezülő diktatúra ledöntése, a hitlerista haderők kiűzése, a régi alkotmány visszaállítása, Észak-Erdély felszabadítása indítja Románia történelmének ezt az új fejezetét. S az ország uralkodójának születése napján az eseményeket regisztráló krónikásnak önkéntlenül is a szemébe ölik az azonos, kettős számjegy: 23-án — 23 éves korában adatott meg Neki ez a dícsőség. Legyen népe el nem muló hálája a jutalma. És legyen az ország minden állampolgárának igazságot osztó uralkodásának ünnepe mindig ez a nap.

niszter. A hazafias külügyminisztériumi tisztviselők eljárása örömmel tölt el minden igaz magyart. Helyes, ha nem adják be a derekukat azoknak, akik árulással, csalással és a német tankok segítségével ültek be a minisztériumi székekbe. Kemény Gábor, a Gestapocsinálta külügyminiszter egy hazafias tisztviselő segítségét sem kapja meg. A külügyminisztérium jelenségei nem egyedülállóak a magyar minisztériumokban. A belügyminisztériumba betolakodott nyilas urakat betört fejfel szállították a legközelebbi kórházba. Áll a harc a hazafias minisztériumi tisztviselők és a német bérencék között is, — állapította meg a Kossuth-rádió.

Himmler megsebesült

Moszkva (Rador). A Tass jelenti október 23-án este: A Daily Mail című angol lap jelenti Stockholmból, hogy Budapestből a svéd fővárosba érkezett hírek szerint egy személy — akiről semmi közelebbit nem tudnak — merényletet kísérelt meg Himmler ellen Budapesten és több revolverlövést adott le a Gestapo-főnökre. Himmler megsebesült, személnyi testőrségének főnökét pedig a revolvergolyók megölték. Ugyanebből a hírforrásból közlik, hogy a magyar főváros lakossága és a hadsereg árkokba és erődítésekbe dolgozik Budapest közelében, — közli a moszkvai jelentés.

A moszkvai rádió felhívása Ausztria népéhez

Moszkva. A moszkvai rádió Ausztria számára adott híradásában rámutatott arra, hogy a magyarországi események következtében útott Ausztria órája is. Az osztrákok a maguk részéről is siettesek felszabadulásukat, — hangoztatta a moszkvai rádió — és szervezzenek általános lázadást Hitler ellen.

Bécs — „második Sztalingrád”

London. (Reuter). Az angol rádió Ausztria számára közvetített hírszolgálatása keretében egy osztrák tiszt beszédét mondott és rámutatott arra, hogy Hitler örültségében szörnyű dologra készül: azt akarja, hogy Bécs legyen a második Sztalingrád.

Ezt meg kell akadályoznia az osztrák népek, — hangoztatta az osztrák tiszt. — S az osztrákok, akiket belekényszerítettek az „Anschluss”-ba, percig sem fognak habozni, amikor elérkezik a pillanat a cselekvésre.

London. (Reuter). A Sunday Times című londoni lap svájci tudósítója az ausztriai eseményekkel kapcsolatban azt táviratozza, hogy a birodalmi németek és náciok egy része már most megkezdte a menekülést Bécsből és Németországba tartanak. Menekülésiüknek oka nemcsak a szövetséges bombatámadásokban és a vörös hadsereg előnyomulásában keresendő, hanem főleg abban a tényben, hogy félnek az osztrák néptől. Ha most

Moszkva. A moszkvai rádió október 22-i híradása a többi között közölte, hogy a szovjet csapatok Szedzegtől északra és nyugatra folyó sikeres hadműveleteik során felszabadítottak száznál több helységet, közöttük Kecskemét városát is.

lenti, hogy Horthy kormánya — ellenállván a Szálasi-rendszernek — állítólag még működik.

Ellenállás

a magyar külügyminisztériumban
A Kossuth-rádió legutóbb a többi között a következőket közölte: Az ugynevezett magyar „külügyminiszter” csalogatja, hivatgatja a tisztviselőket, akiknek eszükben sincsen visszavonulni állásaikba addig, amíg Kemény Gábor közveszélyes örült a külügyi-

létszavazást lehetne tartani az „Anschluss” fenntartását illetően, biztos, hogy 95 százalék ellene szavazna, — írja az angol lap svájci tudósítója.

„Bécsnek Párizs példáját kell követnie”

London (Rador). A Szabad Ausztria-rádióállomás általános felkelésre szólította fel az osztrákokat a Németország elleni háború támogatására és a többi között a következőket hangoztatta:

— Magyarország összeomlása után a háború néhány napon belül Ausztria határainál lesz már. Bécsnek Párizs példáját kell követnie. Ha nem teszi ezt, Ausztria is összeomlik. A szabotázs-cselekmények első célpontjai most a következők legyenek: utak, vasutak, folyami kikötők, élelmiszer-lerakatok. Osztrák hazafiak, fel a cselekvésre! Hazátokat kell megmentenetek! — mondotta a Szabad Ausztria rádiója.

A németek letartóztatták Torino bíboros-érsekeit

London (Rador). A Reuter jelenti: A német hatóságok a megszállt Észak-Olaszországban letartóztatták Torino bíboros-érsekeit, mert menedéket nyújtott a fogságból megmenekült hadifoglyoknak és zsidóknak. A bíboros letartóztatása után a németek kifosztották a torinói érseki könyvtárat és irattárat s azok egész tartalmát tehergépkocsikon Németországba szállították.

200 görög képviselő hazahívja a királyt, az uralkodó azonban megvárja a népszavazást

London. A londoni rádió jelenti: A Daily Sketch című angol lap jelenti, hogy György görög király Londonban megállást kapott a görög parlament tagjaitól, hogy térjen vissza Görögországba. A megállást a parlament 200 tagja írta alá. A meghívás már a felszabadított Athénből érkezett, György király ezzel szemben úgy döntött, hogy csak a népszavazás megejtése után tér vissza Görögországba.

Gyors ütemben folynak a németek kiűzése Görögországból

London. (Reuter). Görögországban az angol csapatok teljesen felszabadították az Athéntől 160 kilométerre északra fekvő Lamia városát és nyomában vannak a Larissa felé visszavonuló né-

Kemény közelharc az Aachen körüli erdősegekben

London (Reuter). Aachen városa körül, északi és keleti irányban az amerikai csapatok jelenleg erős területen harcolnak, ahol az ellenség megerősített állásokkal rendelkezik s ahol az előnyomulás igen körülményes. Az amerikai tüzérség vág utat a gyalogságnak, amely kemény közelharcban küzd magát előre ebben az irányban. A 3. és 7. amerikai hadsereg hasonló körülmények között a Vogezek erdősegeiben vív kemény harcokat.

A 2. brit hadsereg Hertogenbusch holland várost négy kilométernyire közelítette már meg, a német ellenállás azonban felettleve heves. Ezen a vidéken a németeknek még vannak hideg Meuse és Vaal folyón, úgy hogy erősítéseknek kapnak és ilyenformán esélyük lévén a menekülésre. Még ellenállnak. A brit haderők megpróbáltatásai mindazonáltal bizonyos mértékben megzavarta az ellenséget, úgy hogy hétfőn újabb területnyerésre vezetett a harc.

A Schelde torkolatánál a kanadai csapatok egy részét Rosenthal város felé, másrészt a tengerpart felé nyomulnak előre, ahol — addig még nem tisztázott okokból — a szövetségesek elhagyták az elfoglalt Breskens helységet, — állapítja meg a londoni jelentés.

Itáliai hadszíntér:

A szövetségesek elfoglalták Cerviát. Róma (Rador). A hétfői nap legnagyobb eseménye az olaszországi fronton Cervia városának elfoglalása volt. Cervia az adriai parton, Ri-

Bucurestiből jelentik: Közellátási kérdések a minisztertanács előtt

(Rador). Sanatescu tábornok miniszterelnököt Ofielsege a király hétfőn délelőtt kihallgatáson fogadta. A királyi audienciát követően a kormány minisztertanácsra ült össze. A minisztertanács mindenekelőtt a főváros és az ország más vidéke tüzfával és egyéb közszükségleti cikkel való ellátásának kérdésével foglalkozott. Tekintettel a közelgő télre sürgős természetű intézkedéseket hoztak ebben a kérdésben.

A minisztertanács ez után a felszabadított Erdély legégetőbb problémáit tárgyalta meg. Elhatározták, hogy a háborús károsultak támogatására és megsegítésére kormánybiztosságot létesítenek. A kormánybiztosság vezetésére Marinescu egészségügyi miniszter kapott megbízást. A hadügyminisztérium a kormánybiztosság rendelkezésére bocsátja az ország különböző részeiben lévő üresen álló barakkokat, amelyeket

lebontanak és azokban a városokban és vidékeken állítanak majd fel, ahol szükség mutatkozik. A háborús károsultak bankja gyorssegélyt nyújt a károsultaknak.

A minisztertanács még elhatározta, hogy a felszabadított Erdély közigazgatása részére jelentős hiteleket bocsát rendelkezésre.

Elvben elhatározták azt is, hogy a felszabadított városok tehermentesítésére mindenkit eltávolítanak onnan és előbbi lakhelyére küldenek, akinek nincsen állandó elfoglaltsága.

Az ülésen megvizsgálták az államgépzet megtisztításának munkálatait s úgy döntöttek, hogy a tisztogatást a magántársaságokra is kiterjesztik. A nemzetgazdasági miniszter megbízást kapott, hogy a legközelebbi minisztertanácsra erre nézve törvénytervezetet terjesszen elő.

A királyi rendelet első szakasza kimondja, hogy az augusztus 23-i és szeptember 1-i közkegyelmi rendelet azokra sem vonatkozik, akik bűnösök a Magyarországot vagy Németországot javára elkövetett nemzetárulás és kémkedés büntetésének elkövetésében vagy kísérlésében.

A második szakasz értelmében azok a katonai személyek, akik szökés (desertare) vagy a tényleges katonai szolgálaton való nem jelentkezés (nesupunera la incorporare) büntetésére királyi kegyelemben részesültek, 45 napon belül kötelesek egységüknél vagy az illetékes hadkiegészítő parancsnokságon jelentkezni. Mindazokra, akik a 45 nap alatt jelentkeznek, a kegyelmi rendelet hatályos.

Megvesszük az állampolgárságot az 5-itt hadoszlop németeitől

A minisztertanács elfogadta azt a törvénytervezetet, amellyel Hitler 5-itt hadoszlopába tartozó német etnikai származású személyektől a román állampolgárságot megvonják. A rendelet törvény értelmében tehát minden olyan sváb és szász, aki az SS-alakulatokban, vagy pedig a német nemzeti szocialista párttól függő szervezetben szolgált, megszűnik román állampolgár lenni. Az állampolgárság megvonásának oka az, hogy az illető személyek idegen államra és szuverenitásra esküt tettek, illetve idegen állam és szuverenitás iránt katonai kötelezettséget vállaltak.

Remény van a pártközi megegyezésre?

(Rador). Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a kormányválság megoldása érdekében folyó pártközi tárgyalások jó eredménnyel haladnak előre. Pop Ghita, a Nemzeti Parasztpárt vezértitkára megegyezést folytatott a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt képviselőivel s ennek nyomán megállapították, hogy elvi megegyezés lehetséges. Amíg azonban a Liberális Párt és a Nemzeti Parasztpárt azt akarja, hogy képviselői többségben legyenek a kormányban, addig a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt azon a

véleményen van, hogy a miniszteri tárcák felosztását a négy párt között egyenlően kell végezni. A megbeszélések ebben a kérdésben tovább tartanak.

Újabb jelentkezési határidő a közkegyelemben részesült katonaszűkevényeknek

Ofielsege I. Mihai király királyi dekretumot irt alá, amely egyrészt a közkegyelmi rendelethez újabb magyarázatot fűz, másrészt a szökés miatt kegyelemben részesült katonáknak adott jelentkezési határidőt szabja meg.

ditása gyors ütemben folyik. Közben igen jelentős élelmiszer- és gyógyszer szállítmányok érkeztek Görögországba, — jelenti a Reuter.

Egymásután szabadulnak fel a görög szigetek

Róma. (Rador). A brit haderők elfoglalták Euboea szigetét, a Kréta után második legmagyobb görög szigetét.

Róma. (Reuter). Az október 16-án Lemnosz szigetén partraszállt angol haderők elfoglalták Mudrosz helységet, a sziget fővárosát.

Kedelmi küldöttség érkezett Szófiába, hogy a bolgár kereskedelem képviselőivel a szovjet-bolgár árucserre lehetőségeiről tárgyaljon. A Szovjet-Unió dohány, szőlő stb. iránt érdeklődik, aminek ellenében gépeket és más ipari segédesszközöket hajlandó szállítani Bulgáriának.

mintől északra fekszik. A többi harci körzetben az állandó esőzés hétfőn is gátolt minden nagyobb arányú hadműveletét.

Szovjet-bolgár kereskedelmi tárgyalások Szófiában

Szófia. (Rador). A Rador-hírgyűnékség tudósítója jelenti: Szovjet keres-

A három nagyhatalom elismerte De Gaulle kormányát

Moszkva (Rador). A Tass jelenti: A három nagyhatalom — a Szovjet-Unió, Anglia és az Egyesült Államok — hétfőn közös közleményt adván ki, elismerte a De Gaulle tábornok elnöksége alatt álló ideiglenes francia kormányt s e kormány jogát Franciaország közigazgatására. Anglia ezt a lépést a dominjumok nevében is tette, míg Ausztrália kormánya a maga részéről szintén közölte, hogy elismeri De Gaulle tábornok kormányát.

Mint ismeretes, néhány nappal ezelőtt a szövetséges nagyhatalmak visszaállították Párizsban és a nyugat-franciaországi területeken a francia közigazgatást.

Párizs. A francia sajtó élénk érdeklődéssel foglalkozik De Gaulle tábornoknak Lebrun köztársasági elnöként tett látogatásával. A lapok rámutatnak arra, hogy Lebrun a Pétain-féle fegyverszünet óta nem szerepel elnöki minőségében, mert kezdetől fogva szembe helyezkedett Pétain és Laval politikájával. Másrészt ől a lapok megállapítják, hogy Lebrun államelnöki tiszttségének határideje még

nem járt le s ha most vállalná, hogy tovább gyakorolja a köztársasági elnöki tisztéget, sok kérdés megoldást nyerne. Mindenekelőtt megoldást

nyerne a kormány kérdése, amennyiben a köztársasági elnök megerősítheti állásában a De Gaulle-kormányt s ez — akár mostani, akár részben megváltozott összetételében — akkor már Franciaország mindenkép törvényes kormányaként léphet a porondra. Mindenképp az eshetőségeket nagy érdeklődéssel latolgatják a francia lapok.

Elárverezték Laval elkobzott vagyonát

Párizs. (Rador). Laval volt francia miniszterelnök elkobzott vagyonát nyilvánosan elárverezték. A Laval birtokában volt művészeti tárgyak egymillió egyszáz ezer frankért kelték el.

Bekerítés előtt a japánok Leythe-szigetén

Washington (Reuter). A Fülöp-szigeti hadszíntérről jelentik: Mialatt a Leythe szigetének keleti részén partraszállt amerikai csapatok az ország belseje felé nyomulnak előre, az amerikai hadihajók erős ágyutüz alá vették az egész körzetet, úgy hogy a japánok visszavonultak onnan. Amerikai katonai körök véleménye szerint a japánok bekerítés előtt állanak.

Mac Arthur tábornok, amerikai főparancsnok kijelentette, hogy Leythe szigetén hatalmas támaszpont létesítenek, amelynek döntő szerepe lesz a Fülöp-szigetek teljes felszabadításában.

Legutóbb

Churchill beszámolt a minisztertanácsnak a moszkvai értekezletről

London (Rador). A Reuter jelenti: Churchill brit miniszterelnök az angol háborús kabinet hétfő esti ülésén részletesen beszámolt a moszkvai értekezletről.

Kedden délelőtt Churchill résztvett az alsóház ülésén. Megjelenésekor a brit képviselők lelkesen ünnepelték Churchillt.

Végőránt átt a németek egyik legfontosabb hollandiai kiútszállása

London (Reuter). A 2. brit hadsereg csapatai kedden reggel behatoltak Hertogenbusch holland város északkeleti negyedeibe. A behatolást eredményező offenzívát hajnali 2 órakor kezdték meg. A brit csapatok fergeteges rohammal vették be a város külső erőd-állásait és a kora reggeli órákban már a város külső negyedeiben ropogtak a fegyverek. Ugyanakkor dél és délnyugat felől más brit hadoszlopok törtek előre a város felé, úgy hogy annak sorsa már megpecsételődött.

Romániai Magyar Népi Szövetségé alakult át a Magyar Dolgozók Szövetsége

A MADOSZ braszovi-brassói értekezlete megjelölte népünk helyét a romániai demokrácia harcában

Hogyan folyt le a nagyjelentőségű országos tanácskozás?

Megrázó népi vallomás a Magyar Dolgozók Szövetségének braszovi-brassói országos értekezlete. Bizonyára új világot tár színek elé, azt a világot, amelyről társadalmunk felsőbb rétegei közül alig egyenélhárom tudtak.

A braszovi-brassói értekezlet politikai súlyának s szereplői egyenlő erények nem mérhetővé válnak, mint amilyent közéletünk eddigi eseményeinél alkalmaztunk.

Ereztünk kell, hogy valami új, nagy dolog kezdődött el mostan a mi magyar életünkben. Merőben új a helyzet és csak az emberek, akik a népvezetés súlyos feladatát vállalták.

Új a helyzet, de nem olyan értelemben, hogy a réginek egy másik változata kezdődött. Ami most indult és történet: az új világ születésének erdélyi vetülete.

S az élen álló férfiak sem akként újak, hogy régi világnézeteiket, hiedelmeket és előítéleteket képviselnek más nevek alatt. Új politikai erkölcsiség az, amit ők hoznak és képviselnek.

A történetből jöttek, a kizsákolásból, a föld alól. Nem politikai sakkhúzás, színműgöngyölítés, mindenre kaphatóság vagy hajlékony gerinc avatta őket vezetőkké, hanem az eszméikért vállalt szenvedés, a nép iránt való hűség. Ők megállták a nagy próbát: sebhelyes testükre kell mutatniuk, ha követendő példára van szükség.

Igy tekintsen rájuk minden magyar és itéletében így mérje le őket.

Vallomásuk vád, de egyben az engesztelés szava is. Minden magyarhoz beszélnek. Nem itélik meg senki felett. Fezet nyújtanak minden becsületet, jószándékú magyarnak. Mert senki sem érzi jobban nálaik jövőnk felelősségét. Ez a felelősség támadjon előre mindnyájunkban, amikor szavukat halgatjuk.

Október 16-án délelőtt 10 órakor vette kezdetét Brasov-Brassóban a Magyar Dolgozók Szövetsége (Madosz) országos értekezlete. Kurkó Gyárfás, a Madosz volt országos elnöke örömmel üdvözölte a megjelenteket abból az alkalomból, hogy négy évi megszakítás után ismét lehetővé vált a szervezeti munka nyilvános folytatása és a további harc a demokráciáért s az ittelő magyar nép életérdekeiért. Ez után felkérte Kiss Gyulát, a braszovi-brassói székely alkalmazottak volt elnökét, hogy mint régi vezetőségi tag vegye át az értekezlet vezetését.

KISS GYULA: Kedves magyar testvérek! Én is örömmel üdvözölöm a megjelenteket. Öröved a lellem és a szívem, hogy megnyílt a szabadság kapuja és a sokat szenvedett magyar népünk érdekében újra szállhatunk. Most alkalmazott nyílt országos viszonylatban összegyűlni, megvizsgálni népünk sorsát és fájdalmait. Ezzel a mai értekezletet megnyitottnak jelentem ki.

CZIKÓ NÁNDOR kovácsmester, bucuresti kiküldött javaslatára az értekezlet Kurkó Gyárfást, Bánai Lászlót és Kiss Gyulát jelöli ki az értekezlet elnökeiként. Ez után következett a hivatalos kiküldöttek leigazolása:

ARAD MEGYÉBŐL: Palásti József vasestergályos,

BRASOV-BRASSÓI MEGYÉBŐL: Kurkó Gyárfás lakatosmester, Pozsár András nyomdász, Dr. Csákány Béla ügyvéd, Lőrincz Julianna varrónő, Dr. Szabó Zoltán orvos, Ördög Sándor gyári munkás, Szemlér Ferenc író, Lőrincz László tanuló, Bara Samu cipész, Dávid Sándor cipész, Demeter András székely alkalmazott, Portik Ferenc cipész.

BUCURESTIBŐL: Cziko Nándor kovácsmester, Bakay Jenő asztalos,

TREISCAUNE-HÁROMSZÉKMEGYE: Rác Ferenc szabómester, Höhn Károly szövetségi vezető, Sf. Gheorghe-Episcopu Szentgyörgy, Kerestély András földműves, Komollos, Demeter András Belin-Bölon,

SEVERIN-SZÖRÉNYMEGYE: Faragó Sándor asztalosmester, Lugoj-Lugos,

TIMIS-TEMES-TORONTÁLMEGYE: Bánai László tanár, Kazinczy János vésnök Timisoara-Temesvár.

ODORHEI-UDVARHELYMEGYE: Kiss Gyula székely alkalmazott, Mester Dániel földműves, Mester Magdolna, Mester Márta.

A hivatalos kiküldötteken kívül a Székelyföldről és Brasov-Brassóból nagyszámu hallgatóság vett részt a Madosz tagjainak soraiból.

Kiss Gyula: Kedves testvérek! Kurkó Gyárfás volt országos elnökünk igazán megszennvedett a fasizmus elleni harcban. Annakidején vállalta a börtönt, a kizsákolást és még sem aludt ki benne a tettekérsz erő, hogy a demokrácia ügyét tovább lendítse és a magyar népi érdekekért sikra szálljon. Most felkérem, számoljon be a Madosz munkájáról országos viszonylatban.

Kurkó Gyárfás:

— Rövid visszajáratást fogok vetni a multra. A legutolsó parlamenti választás alkalmával a Nemzeti Parasztpárttal, az Ekés Fronttal és az akkor még illegálisban levő Kommunista Párttal közös arcvonalat hoztunk létre, amelyhez mi is csatlakoztunk. Az Arcvonalnak célja lett volna megakadályozni a fasizmus uralmát. Eredményeket is ért el. Megbuktatta a Károly király diktatúráját támogató akkori liberális kormányt, de mégsem tudta megakadályozni, hogy az ország vesztesébe rohanjon. Károly király nem adta át a hatalmat a demokratikus frontnak, hanem a legkevésbé mandátummal rendelkező Goga-Cuza-féle fasiszta párttal kísérletezett, majd ennek bukása után felfüggesztette az 1923-iki alkotmányt. A demokratikus szervezetek a föld alá kényszerültek. Károly király diktatúrája kevés lehetőséget nyújtott arra, hogy valamilyen formában újból megszöszítani lehessen a népet. A királyi kamarilla megalakította a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalát, amelyben néhány magyar is helyet kapott, néhány reakciós mágnás és más gerinctelen elem. Megalakult a Magyar Népközösség. Mi viszont azt akartuk elérni, hogy a Magyar Népközösség ne felülről jövő utasításokat hajtsa végre, hanem olyan törekvések szolgálataiban álljon, amelyeket alulról a nép követel meg. Brasov-Brassóban, Aradon, Timisoaran-Temesvárt és Cluj-Kolozsvárt lépéseket tettünk, hogy a népi érdekeket a Magyar Népközösség vezetőségeiben érvényesítsük. Ugy indult el a mozgalom, hogy már-már azt hittük, teljes sikert arattunk és eredményesen tudjuk majd megvédeni közösen a kisebbségi érdekeket a fasizmussal szemben. Azonban a kormány által kinevezett magyar reakciós vezetők megszüntették minden törekvésünket.

Igyekszünk a még fennmaradt törvényes lehetőségeket kihasználva népi tanácskozásokat rendezni. Itt látszott meg az ittelő magyar nép lankadatlan ereje. Míg az mi, a Madosz, már nyíltan nem léteztünk és csak egyetlen lehetőségnél voltunk, egy újságunk: az „Erdélyi Magyar Szó”, ennek neve alatt hívtunk össze sajtóértekezleteket és ezeket bővítettük ki népi politikai tanácskozásokká.

Igy dolgoztunk addig, amíg betiltatták lapunkat és alapjait fojtották el akkori legális mozgalmunkat. 1940. június 19-én engem, mint a Madosz országos elnökét, több más braszovi-brassói és székelyföldi madoszistával, antifasiszta munkással, román és zsidó demokratával együtt, letartóztattak. Először a caracal-i internálótáborba vitték, ahova november 7-én megjött a parancs, hogy utasítsanak ki bennünket az országból, mint a román államra néző veszélyes elemeket. Itt vettem közbe, hogy letartóztatásom előtt a braszovi-brassói és cluj-kolozsvári népi értekezleten a leghatározottabban kiálltunk a román néppel való szolidaritás mellett, a külső és belső fasiszta veszéllyel szemben. Ezért a magatartásunkért a magyar reakció fájóulóknak bélyegzett minket. Turda-Tordánál áttettek minket a határon s a szamosfalvi internálótáborba kerülünk. Odaát is úgy találták, hogy veszélyes elemek vagyunk az akkor már megerősödött fasiszta és hitlerbarát magyar politika szempontjából és mint ilyeneket nem fogadhatnak be az országba. Egy Hunger Ludwig nevű sváb nyilas volt a szamosfalvi tábor politikai megbízottja. Jellemző, hogy mikor a parancsnokló ezredes a tábor tagjainak szabadságlevelet adott, hogy bemehessenek Cluj-Kolozsvárra munkát keresni, Hunger, aki csak hadnagy volt, de feljuthatott ura a tábornak, szeltepárt az írást és visszaparancsolt mindenkét. Az elégedetlenséget botbüntetéssel sujtotta.

Követelésünkre, hogy intézzék el ügyünket, Hunger kísérőlevelével fegyveres őrségnek adott át minket. Azt állította, hogy a cluj-kolozsvári rendőrségre küld. Ehelyett az erdő szélére vezettek. Hogy mi volt a kísérőlevelben, azt csak a határon tudtuk meg. Mire a határig értünk, kiutasított románokkal, zsidókkal szaporodtunk meg. Mikor láttuk, hogy éjszaka akarnak áttenni a határon és valami sötét tervet forralnak, megtagadtuk az engedelmességet. Kiálltam és kijelentettem, hogy ilyen körülmények között nem akarok itt maradni, ahol a magyarnak nincs szava saját hazájában, de ne szolgáltatásnak ki ilyen aljas módon a vasgárdista román határőrségnek.

Az őrség előlvasa a kísérőlevelet és újból tanácskozni kezdett. Én még élesebb hangon elmondottam nekik, hogy miért vagyunk fogságban és miért üldöznek bennünket. Megmagyaráztam, hogy mi az erdélyi magyar demokrácia tömegek harcában buktunk el és ha husz éven keresztül vállaltuk a harcot és börtönt is, akkor mi nem lehetünk a magyar nép fiaira néző veszélyes elemek. Udvarhelyi és csiki székely fiúk vagyunk, nem pedig „oláh-zsidók”, mint ahogy Hunger ur állította.

Megtudtuk, hogy az őrségnek parancsa volt, hogy löjje agyon bennünket, ha nem engedelmessékedünk. Megmagyaráztuk, hogy miért vagyunk itten s hogy a köztünk lévő románok és zsidók is a közös demokrácia ügyét támogatják. Az őrség vezetője tíz pernyi gondolkozási időt adott nekünk és kijelentette, hogy aki nem hajlandó átmenni, arra sortűz ad. Mi kimondtuk, hogy ilyen körülmények között nem megyünk át a határon. Az őrség erre engedett és hajnalban visszavitték minket az erdő alatti őrsre. Ott maradtunk estig és éjszaka átkísértek a határon.

Amíg internálótáborban voltunk, kint levő testvéreink folytatták a harcot. Titokban szervezkedtek, rőpiratokat adtak ki, értekezleteket tartottak és terjesztették az ittelő népek közös ügyét szolgáló eszméinket. Így folyt a harc egészen a legutóbbi időkig.

Közben az én ügyemnek is folytatása támadt. Ezen a télen a braszovi-brassói Fellegvárba zártak. A román antifasiszta letartóztatottakkal együtt vasrverve kísérettel a hadbírószágra.

De eljött végre augusztus 23-ának nagy napja. Azonnal kerestük a lehetőséget, hogy nyíltan szélesebb alapokra helyezzük harcunkat. Az illegálisban megszokadt az összeköttetés az egyes szervezetek között. Minlenik saját belátása szerint folytatta a harcot. Mégis mindannyian ugyanazt cselekedtük. A Madosz őszintén együttműködött a hitleri rabság alatt a román demokratikus erővel és ezt az együttműködést ma még szorosabba fűzi.

Ezzel párhuzamosan már a multban is együttműködtünk a Madoszon kívül álló haladóbb szellemű magyar értelmiségekkel. Ezek ma már mi madoszisták úlnak sorainkban. A Magyar Népközösség kebelén belül egyébként már hónapokkal ezelőtt megindult a harc. A Népközösség egyrésze azt tartotta, hogy feltétlenül a demokratikus néptömegek felé kell tájékozódni. A fasiztabarát Gyárfás Elemér és lakójai azonban tovább is Antonescu és Hortony hitlerista népeleles politikájának a kiszolgálását hirdették.

A felszabadulás után a Nemzeti Parasztpárt és a Liberális Párt vezetői ugyanazzal a Gyárfás Elemérrel és körével keresték kapcsolatokat.

A történelmi fordulat megkívánja, hogy komolyabb lépéseket tegyünk. Szükségesnek tartottuk, hogy a nyilvánosság előtt újra leszögezzük demokratikus politikai állásfoglalásunkat. Mind a bánsági, mind az erdélyi tagozatunk kiáltványát intézett a magyarsághoz.

A kiáltványnak nagy visszhangja volt. Az ország demokratikus közvéleménye mindenütt felfigyelt rá, a reakciós erők pedig vad támadásba kezdtek. Ekkor küldöttségünk leutazott Bucurestibe. Tárgyalásokat folytattunk az ország őszintén demokratikus erőivel. A Nemzeti Demokratikus Arcvonalba tömörült szervezetek ekkor már kiadták a közös kormányzati munkatervet. Ezzel szemben a reakció táborában, Hitler szellemében tovább tombolt a faji eszítés. Amit eddig a zsidókkal tettek, azt most velünk kezdték, hogy eltereljék a figyelmet az ország népét érdekli legégetőbb kérdésekről.

Számot vetve népünk összes kérdéseivel és szükségleteivel, abban állapodtunk meg, hogy a romániai magyar tömegek egyetlen útja: a Nemzeti Demokratikus Arcvonalhoz való csatlakozás. Meggyőződöttünk arról, hogy a Nemzeti Demokratikus Arcvonalba tömörült pártok elismerik és meg is valósítják nemzeti jogegyenlőségünket.

Ne feledjük el, hogy ma már nem csak az ittlévő magyarság, hanem az egész ország közvéleménye figyeli mozgalmunkat. A reakciós erőknek ma fő vészőparipája, hogy rossz hirbe keveréki mozgalmunkat a román közvélemény előtt, hogy ne kelljen választ adniok arra a munkatervre, amely a parasztnak földet, a munkásnak, iparosnak, értelmiséginek biztos megélhetést és mindnyájunknak szabadságjogokat biztosít.

Megindult a tisztulási folyamat az őszintén demokrata és valójában reakciós, de az új körülmények folytán magát demokratikusnak nevező tábor között. Mi ebben a harcban szívvel-lélekkel az ország haladását és jobb jövőjét szolgáló erők táborába állunk. (A beszédet hatalmas taps fogadta.)

Az elnöklő Kiss Gyula ezután felkéri a megyei kiküldötteket, hogy tartsák meg beszámolóikat.

Az aradmegyei kiküldött tartotta meg elsőnek beszámolóját.

Palásti József

— Az aradmegyei szervezet forró üdvözlését hozom. Beszámolómban részben szomorú lesz, de részben utmutatást ad a jövőre, hogy azt a célt, melyet eddig követünk, a jövőben is ugyanolyan töretlenül elszántsággal folytassuk, mint a közelmúltban. Én csak azt vázolom, hogy mi volt a munkánk a fasiszta diktatúrak alatt.

Az 1939 végén tartott cluj-i-kolozsvári Magyar Népi Találkozóval kezdem. Munkás találkozóra beválik a közmondás hogy szegény embernek olcsón és könnyen lehet örömet szerezni. Felejthetetlen az a szeretet, ahogy benünket, a messzirőljöttöket fogadtak éselejtethetetlen az a testvéri együttérzés, amely az ország minden részéből egybegyűltek között kialakult. A cluj-i-kolozsvári találkozó után már sokkal nagyobb erővel kezdünk neki a munkának. Minket is felszólítottak, hogy a volt Magyar Népközösség megalakulásán vegyünk részt a szervezeti munkában. A reakciókól azonban ebben veszélyt áttak. A szakadás nyíltá vált a magyarság és a hivatalos vezetők között. Mi nem hagytuk el a zászlót, hiába vádoltak ezzel. Csak hogy a mi zászlónk a nép zászlója volt. Azután jöttek a parancsalmi megszorítások. Jött a Madosz földalatti szervezkedése, melyet nehéz körülmények között folytattunk. Arad nagy ipari város lévén, a fasiszta terror még nagyobb kegyetlenséggel működött, mint az ország más részeiben. Szabó Árpád, aki a román néppel való sorsközösségünket hirdető demokratikus „Erdélyi Magyar Szó”-nak a szerkesztője volt, a bécsi döntés után a magyar fasiszta terror elől haza jött a Bánságba. Előbb Timisoara-Temesvárt, majd Aradon szerkesztette a Madosz illegális lapját. 1943 február 25-én elfogták Szabó testvérünket. Nekem kellett volna aznap vele találkoznom, de nem jelent meg. Két nap múlva délután fél-nyolc óra körül rendőrség várta a gyári kapunál, letartóztattak és a szigurancára vittek. Néhány percig szóval igyekeztek puhítani. Én nem akartam tudni semmiről. Akkor letéptek a padlóról és kezdetét vette a kivallatás. Calinovic Malain, Boariu és a többi hóhérok felváltva ütöttek. Fejjel lefelé akasztottak fel, úgy ütötték a talpamat és azután kényszerítettek, hogy a szobában körül szaladjak, de nem tudtam. Lökjéstek, vertek éjjel után két óráig. Egyszer szembesítettek Szabó testvérral, aki feltűrt nadrággal jelent meg előttem, a lába teljesen kék volt. Látszott, hogy nagyon meg van törve. Mikor véget szakítottak az én kínzásomnak, oda tettek egy rendőrt mellém, hogy nem szabad lefeküdnöm, hanem dagadt lábakkal egész éjjel sétálnom kell. De az egyszerű rendőrnek megesezt a szíve rajtam és lefektetett. Szabó testvérságra szállítottak, román CFR-munkásokkal együtt, akiket szintén hitlerellenes munkáért tartóztattak le. Az Astra-gyár teherautóján mentünk. Szabó testvér egész úton nyögött és bármennyire vissza akarta tartani, összeszorított fogai közül jajszó tört elő. A hadbírószági fogdában egymás mellé kerülünk és összemartott fejpartások közepette elmondta, hogy vasláncot kötöttek a mellére, a lábca vasrudat dugtak az és addig csavarták, amíg oldalbordái összeroppantak és belőle sörnyilesek szenedtek. Este jött a mentőkoci Szabóéért. Rá egy fél órára kaptuk az értesítést, hogy Szabó nincs többé. Én hét hónapig voltam kórházban és magamon viselem most is a soha le nem törölhető sebek nyomait, melyek bizonyítják, hogy mi szenvedtünk mi Madoszista a fasiszta terror alatt. Kérem a testvéreket, hogy Szabó Árpád emlékének egy perces felállással és hűbérséggel adjozunk.

Az értekezlet meghatott némasággal áldoz a szabadságharcos magyar vérére emlékének.

A börtönben — folytatta Palásti — a fasiszta rémuralom minden áldozata, románok, magyarok, szerbek, zsidók — testvéri egyetértésben élt. Minden falatot megosztottunk egymás között.

Az augusztus 23-i eseményekről már éjjel háromnegyed tizenkettőkor értesültünk. Reggeli küldöttségileg jelentkeztünk az igazgatónál és követeltük a szabadsághelyezésünket, 25-én ez meg is történt. Első utunk nem a családuhához, hanem az aradi Astra gyár elé vezetett, hogy a munkások előtt méltassuk az események jelentőségét. Azután én is beálltam a Madosz utjászervezői közé.

Szeptember 13-án újabb csapás zuđult reánk. Befört a magyar fasiszta hadsereg. A demokratikus harcok egyrésze elmenekült, a többiek bujkáltak. Én is elrejtöztem, mert tisztában voltam azzal, hogy ha felismernek, semmi kíméllettel nem lesznek irántam. Végre ágyuk dörgése jelezte, hogy felszabadító Vörös Hadsereg közelel. Elérkezett szeptember 22-e, mikor az utcán feltűntek a szoviet járőrök. A fasiszta magyar hatóságok szereplése gyalázatos volt. Vadászta a fasisztaellenes munkásokra és értelmiségiekre. Annál nagyobb volt a felszabadulás érzése. A román hatóságok visszatérése után megkezdődött a szoviszta ellenhatás. Sokos ezt is Arad proletárgyedei érezték meg, amelyek pedig a fasiszta ellenes ellenségei voltak. A magyar munkásra mint fasiszta tára mutogattak. Nagyon nehéz napok voltak. De nálunk akkor is harcoltunk

kefi, ha az életünkbe kerül és a vérünk hull is. A Madosz harcokkal biztotta be, hogy eszméiért minden áldozatra kész. Hirdetési és hirdetni fogja erdélyi népek között a bókés egyetértést. Mikor az alprefektussal szemben delmünkbe vettük a Madosz-t, megmondottuk neki, hogy a Madosz már kor is demokrata volt, mikor az alprefektus ur még az Antonescu nótáját fu. Az aradi MADOSZ védelmébe vette a szociális érdekeket szolgáló magyar iményeket. Felkértük a lelkészeket, hogy nyissák meg újra a templomokat magyar hívők részére és csak azt kívánjuk, hogy ott valóban Krisztus igéi hirdessék. Az apácákat is felkerestük, akik örömmel vették, hogy iskolái ügyét szívükön viseljék. Még volt egy akciónk. A román és szovjet sebesült részére gyűjtést indítottunk. A katonák szívesen fogadtak minket.

Dr. Csákány Béla

brasovi-brassói kiküldött tart ezután beszámolót:

A földalatti munka idején Kurkó Gyárfás vezetésével a brasovi-brassói tagozat állandó érintkezést tartott fenn a magyar tömegekkel. Igyekeztünk őket demokrata szellemben öntudatosítani, elláttuk hitlerellenes illegális iratokkal, támogattuk a hazafias partizánmozgalmat és a bebörtönzötteket. Augusztus 23-a után szükségesnek láttuk a nyilvános tevékenység azonnali felvételét. Itt találkoztak a magyar dolgozók a magyar demokrata értelmiséggel. Időközben megérkezett Brassov-Brassóba az átesempézett Déli Hírlap egyik száma. Megtudtuk, hogy bánsági szervezetünk is, amellyel közben a terror miatt megszakadt az összeköttetés, ugyanígy halad előre. Közben a Székelyföldről is érkeztek testvérek, szükség volt nekik is bátorításra. Így született meg a központi értekezlet terve.

Öntudatos és harcoss demokráciát akarunk mevalósítani. Azt akarjuk, hogy a széles néprétegek valóban résztvegyenek saját sorsuk intézésében.

Bakay Jenő

bucuresti kiküldött következik:

A mi munkánk nehéz volt. Az ország minden részéből odavándorolt és szét-szóródott magyarokat nehezen tudtuk összeszedni. Teadélutánokat, bálákat, majálisokat rendeztünk és ilyen módon tudtuk a magyarokat egybetömöríteni. Tekintve, hogy a bucaresti magyarság szervezetei egyházi jellegűek voltak, igyekeztünk azokat fellendíteni, de voltak, akik mindent elkövettek, hogy akadályozzák munkánkat. Egyes román reakciós körök Bárdossy magyar követvel összefogva közösen jelentettek fel a szigurancán. A demokratikus vezetőségeket fel akarták oszlatni, de a hívek megvédtek saját választottaikat. A bucaresti tagozat hozzájárult minden olyan akcióhoz, amely magyar népi, vagy általános demokratikus érdekeket szolgált. A szovjet népek a nemzetközi fasiszta ellen folytatott szabadságharcában bucarestiből számos Madoszista vett részt. Ezek közül Vinkler Sándor vasunknak hősi halált halt. Antonescu fasiszta diktatúrája alatt a Madosz bucarestiben is a föld alá kényszerült. A hitlerellenes hazafias frontban dolgoztunk. A mi harcunknak is voltak áldozatai. Fehős István és Benze Györgyöt halálra. Cziko Mártaét 12 évre ítelték, miután mindannyiunkat vadállati módon megkínzóttak. A Vörös Hadsereg bevonulása mindnyájunkat megmentette számunkra. Én beszámoltam augusztus 23-ig, a többit kérem, hogy Cziko Nándor mondja el.

Cziko Nándor:

Ne nehezteljenek, ha nem tudom magam jól kifejezni magyarul. Bucurestiben születtem. Szüleim a Székelyföldről vándoroltak be, mert a magyar mágnások nem akartak kényeret biztosítani a föld népének. A mi nemzedékünk azután meg kellett hogy ismerkedjék azzal a nemzetiségi üldözéssel, amit Hitler romániai szolgálai vezettek be, hogy a román népet igazi ellenségei helyett, mi ellenünk uszítsák. Augusztus 23-a fordulatot jelentett a bucaresti tagozat életében. A bucaresti magyar dolgozók résztvettek az összes fasisztaellenes akcióban, nagygyűléseken, felvonulásokon. Bizottságokat szerveztünk és így tömörítettük a magyarságot. Az október 8-i nagygyűlésre engem küldött ki a Madosz, hogy nevében felszólaljak. Amikor rám került a sor tapsvihar tört ki. Azt bizonyítja ez, hogy a demokratikus román tömegek szívében nem él fajgyűlölet. A Madosz felhívása is jó hatást váltott ki a román tömegekben. A magyarokat pedig felszabadította az üldözésnek nyomozható lelki hatása alól. Megnyitottuk a helyiségünket a Str. Avram Iancu I szám alatt. Felkerestük a bucaresti magyar katolikusok népszerű lelkészét, Horváthi jerszuetá pátert a Cuza Voda-i plébánián, hogy az elhagyott egyházi, kulturális szervezeteinket újra felkaroljuk. Sajnos a Cuza Voda-i katolikus magyar templomban még mindig nem prédikálhatnak magyarul. A magyar kisemberek pénzén épült Barafia templomát a németek jóideje kisajátították maguknak s magyar prédikátor, magyar gyóntató ma sincsen. Hat magyar iskolából csak egy maradt, a Sifti Volvozi-n. A magyar párti urak soha nem tettek lépéseket, hogy a bucaresti magyar iskolát megmentsék.

Van Bucurestiben egy Szent István nevű egyesület, mely egyike a legrégebb magyar társulatoknak. A vezetősége reakciós romlott elemekből áll. Ennek az egyesületnek van mozi terme, nagy ingatlana, helyiségei, de mikor ottthont kértünk tőlük azt mondták, hogy nincs hely. Reméljük, hogy a magyar társadalmi egyesületek megtisztítását és demokratizálását most már eredménnyel fogjuk megvalósítani.

Faragó Sándor

a következő. A lugoji-lugosi tagozat nevében beszél:

A Severin-Szőrény megyei magyarok üdvözlését hozom és a mai értekezletnek a legeredményesebb munkát kívánom.

Augusztus 23-a után, amikor megindultunk, sok nehézséggel kellett megküzdenünk. A hivatalokban maradt fasiszta elemek mindent elkövettek a megfélemlítésünkre. Mikor a szovjet hadsereg munkaerőt kért, a rendőrség csak magyar munkásembereket szedett össze. A hillerista svábokat kimélte. Lugoj-Lugosra internálták azokat a falusi magyarokat, akik a csendőrség szemében szálkák voltak. Mondanom sem kell, hogy ezek közül egyik sem volt a fasiszta híve. Elmentünk hozzájuk, beszélünk velük, bátorságot öntöttünk belőlük. Írtuk a neveiket, tizennégyen voltak. A szakszervezet és a Kommunista Párt támogatásával a Demokrata Blok elé vittük ügyüket és szabadságra is kerültek.

Kapcsolatot teremtettünk a vidékkel és ma már minden magyarul lakott nagyobb községben van tagozatunk.

Részt vettünk a demokratikus szervezetek lugoji-lugosi nagygyűlésén a Madosz nevében én beszéltem. Mikor megemlítették, hogy magyarságunknak beszélni, nagy lelkesedés tört ki. A lugoji-lugosi szervezetet megreméljük, hogy nem sokára mi is ott fogunk tartani, ahol a többi tagozat.

(A beszámoló folytatását következő számunkban folytatjuk).

Közösen szervezkednek a timisoarai-temesvári taxisok és sofförök

A timisoarai-temesvári sofförök és az autotaxit tulajdonosok népes szakszervezeti gyűlést tartottak.

Káli János nyitotta meg a gyűlést és beszámolt az általános gazdasági és politikai helyzetről, majd a szakmai érdekek megvédéséről és a szervezkedés fontosságáról szolt. Az egybegyűltek egyhanguan kimondták, hogy a sofförök és az autotaxit tulajdonosok közös érdekeik megvédésére a szállító munkások szakszervezete keretében közös sofför-alosztályt alakítanak. Több felszólaló rámutatott arra, hogy a fasiszta terror a sofföröket és a taxit tulajdonosokat érekenyen sújtotta, akiknek gépkocsijait legtöbb esetben magáncélokra rekvirálták el és megrongált gumibroncsokkal kapták vissza. A taxit tulajdonosok, de a gépkocsivezetők is hosszú időn keresztül kenyér nélkül maradtak.

A panaszok elhangzása után Juhász Lajos bérgepkocsivezető határozati javaslatot terjesztett a gyűlés elé, melyben a következő fontosabb pontok szerepeltek: Tekintettel arra, hogy a bérgepkocsi-tulajdonosok, valamint a sofförök is gazdasági érdekeik védelmét maradéktalanul a Kommunista Párt platform-javaslatában találják meg, ezért kimondták csatlakozásukat a platformhoz. Követelik az elrekvirált taxik azonnali visszaadását és rámutattak arra, hogy a magángépkocsik még most is egyes egyének fényűzési érdekeinek a szolgálatában állanak; ezért követelik, hogy a taxik helyett magángépkocsikat rekviráljanak a hatóságok. Követelik a faji okokból elbocsátott sofförök visszavételét, még abban az esetben is, ha az illető munkaadó jelenleg nem is rendelkezik gépkocsival. A sofförök és taxisok érdekeit érintő törvények hozatalánál kérik ki a taxisok véleményét. Tiltakoznak az ellen, hogy az összes illetékek a benzín árát terhelik. Követelik a zsidó sofförök hajtsái engedélyének haladéktalan visszaadását, a fuvardíjak felemelését, a fasiszták és vasgárdisták azonnali eltávolítását, a jelenlegi kormány érváltását és a Nemzeti Demokratikus Arcvonal kormányának a megalakítását.

Végül megválasztották a sofför és autotaxit tulajdonosok csoportjának a vezetőségét. A taxisofförök csoportjába a következő vezetőséget választották meg: 2k részéről Benkó Ernő, Weiner Rudolf és Bancsov Miklós, a taxit tulajdonosok részéről Benkó Bálint, Kovalik Ilie, Moise és Berecz tagokat, míg a Fix-és Rex garázs részéről Zsilovicot, illetve Tass Lajost választották meg. A megválasztott vezetőség nevében Juhász Lajos mondott köszönetet a bizalomért, majd felkérte a megjelent magyar anyanyelvű tagokat, hogy támogassák és vegyenek részt a MADOSZ munkájában. A gyűlés Káli János szavaival ért véget.

Törvényrendelet a bolgár nők egyenjogúsításáról

Szofia. (Rador). A Rador hírügynökség tudósítója jelenti: a bolgár igazságügyminiszter a saját képviselői előtt nyilatkozatot tett a nők egyenjogúsításával kapcsolatban és magyarázatokat fűzött a vonatkozó törvényrendeletéhez. A törvényrendelet kimondja, hogy a politikai, közművelődési, társadalmi és közigazgatási élet terén, egyszóval a közéletben a nők teljesen egyenjogúak a férfival. Kivétel csak a katonai szolgálat: a bolgár nőket ezután sem sorozzák be a hadseregbe.

Mely délerdélyi magyar személyiségek internálását rendelte el a román kormány válaszul Hatieganu Emil és Socol Aurel internálására

Bucuresti. A román külügyminisztérium a magyarországi románok érdekeit képviselő svájci kormány utján a következő üzenetet intézte a magyar kormányhoz:

A budapesti rádió közleményében a magyar kormány beismerte, hogy Hatieganu Emil cluji tanár és Socol Aurel cluji ügyvéd a győri püspökség székhelyén kijelölt kényszerlakhelyükön tartózkodnak. Ezzel az indoklatlan ténnyel szemben, bár a román kormány intézkedéseket tett, hogy a többi magyar etnikai eredetű személyiségek, akiket a román

hatóságok időlegesen őrizetbe vettek, visszatérhetnek lakhelyükre, elrendelte a következő négy magyar etnikai személy internálását: Bethlen Bálint gróf, Jakabffy Elemér dr. Lugoj-Lugosról, Szele Béla dr. ügyvéd Brassov-Brassóból és idősebb Müller Jenő Aiud-Nagyenyedről.

A román kormány hajlandó a fenti négy személy szabadon bocsátását elrendelni, amint Hatieganu Emil és Socol Aurel szabadonbocsátásáról és arról, hogy szabadon választhatják meg lakhelyüket, megerősítést kap.

Az összes zsidó javakat azonnal visszaadják az előbbi tulajdonosoknak

A volt tulajdonosok három csoportban költözhetnek vissza ingatlanukba

Bucuresti. A zsidó javak visszaadásáról intézkedő törvénytervezet a törvényhozó tanács elé került végleges megszövegezés végett. A tanácstól a tervezetet királyi szentesítése után a hivatalos lapban teszik közzé s ezzel törvényerőre emelkedik.

A Semnalul című bucaresti lap felhatalmazott helyre való hivatkozással a törvénytervezetről a következő részleteket közli:

Az összes zsidó javakat azonnal visszaadják az előbbi tulajdonosoknak. A volt tulajdonosoknak ingatlanukba való beköltözése tekintetében három csoport

létesít a törvénytervezet. Az első csoportba tartoznak azok a CNR-bérlők, akiknek lakásába a volt tulajdonos kíván költözni. Az ebbe a csoportba tartozó CNR-bérlők elköltözésére a törvény november 10-ig ad határidőt. A második csoportba kerültek azok a CNR-bérlők, akik a volt háztulajdonossal lakást cserélnek. A határidő ennek elvégzésére december 10. A harmadik csoportbeli CNR-bérlők lakásukban maradnak.

A CNR részéről bevételezett bérösszegre nézve a javaslat kimondja, hogy ezt a volt tulajdonos teljes egészében visszakapja: 20 százalékot készpénzben, 80 százalékot állampapírban.

Milyen rendelkezéseket tartalmaz az új lakbértörvény

Az új lakbér-törvényt, amelyet október 26-tól (Erdélyben és Bánságban) november 1-től szabályozza a háztulajdonos és a bérlő közötti jogviszonyt, az egyes pártok és a törvényvéleményező tanács által kért és végrehajtott módosítások után az uralkodó aláírta, szentesítette s a hivatalos lapban megjelent, amivel törvényerőre emelkedett.

A törvény tulajdonképpen három törvény egyes rendelkezéseinek módosításából áll. A három törvény: 1. Az 1943 április 6-i tulajdonképeni lakbértörvény, 2. A bombakárosultak megsegítéséről szóló 1944 május 3-i rendelet-törvény és 3. A háborús cselekmények következtében lakás nélkül maradt háztulajdonosok helyzetét szabályozó 1944 augusztus 7-i rendelet-törvény.

Az 1943 április 6-i lakbér-törvény 52 szakaszából a most megjelent rendelet-törvény 23 szakaszt módosít, egészít ki vagy helyez hatályon kívül.

A törvény az érvényben lévő, most lejáró vagy ez után kötéendő szerződések hatályát továbbra is a hadseregnek a békeállapotba való visszatéréséig tartja érvényben. Új rendelkezése az, amelynek értelmében az állam, közjellegi kereskedelmi vállalatok (regii publice comerciale), autonom intézmények és minden más közintézmény tulajdonában lévő béreleményben működő kereskedés és ipari műhely bérelti szerződése csak 1945 április 23-ig élvezi a meghosszabbítást.

A bér összege alatt, amelyet 1944 október 26-tól kezdve a bérlőnek fizetnie kell, az új törvény a most megállapított emelési kulccsal, a fűtés ellenértékével (központi fűtéses házakban) és az adók s illetékek hányadrészével (cota parte) növelt összeget érti.

Az emelési kulcs különbözik a szerint, hogy lakásról, üzlethelyiségről, illetve műhelyről vagy pedig előadó helyiségről (salá de spectacole) van-e szó.

Lakásoknál az emelés évi 50.000 lej lakbérig 10 százalék, 50.001-150.000 lej között 15 százalék és ezen felül 20 százalék.

Ugyanezt az emelési kulcsot alkalmazzák az állam és más közhatalóságok által elfoglalt irodákra, valamint az otthonokra (camine), étkezdék, gazdasági hivatalokra (economate), kórházakra, más társadalomgyámolító intézményekre, végül az olyan kisipari műhelyek esetében, amelyek legfeljebb 5 munkást foglalkoztatnak vagy legfeljebb 5 lóerős motorjuk van. Az emelési kulcs minden esetben kétszeresére — vagyis 10 százalékról 20 százalékra, 15 százalékról 30 százalékra s 20 százalékról 40 százalékra emelkedik — ha az adókonyvekben vagy pedig a bérlő és a vele együtt lakó család tagjai fizetési lajstromában (state de salarii) évi nyers jövedelmeként 1.500.000 lejnél nagyobb összeg szerepel.

(Folytatjuk)

Megalakult az aradi textilipari munkások szakszervezete

Arad. Az aradi textilipari munkások a napokban tartották meg szakszervezetük alakuló közgyűlését. A közgyűlés a textilipari munkásság lelkes szolidaritásának jegyében folyt le a Munkakamara gyűléstermében. A gyűlésen a következő vezetőséget választották meg: Elnök: Nedici József, titkár: Török Géza, pénztáros: Marian Ferenc, ellenőrök: Hay András, Doncea Romulus, Bosneac Hermina. Szervező bizottság: Renciu Ilies, Moise Erszébet, Grama Katalin, Krausz Imre és Csibi Ilona.

A vezetőség megválasztása után Nedici József elnök a következő határozati javaslatot olvasta fel: Az aradi textilipari munkásság kéri, hogy a munkásság minden üzemből a saját soraiból választassa meg az üzemi tanácsokat. Kéri továbbá a drágasággal arányban álló munkabérek, tüzfát, élelmiszerek és ruházati cikkeknek a munkásoknak és családtagjaiknak. A munka egészségügyi feltételeinek megjavítását, tejet mindazoknak, akik a vegyi osztályon vagy olyan munkakörben dolgoznak, hogy egészségük veszélyeztetve van. Kéri továbbá a textilipari munkások emberi jogainak elismerését, valamennyi horthysta, fasiszta, antonescupárti vagy félfasiszta munkás azonnali eltávolítását, végül egyhangú lelkesedéssel tették magukévé a Nemzeti Demokratikus Arcvonal kormányzati tervezetét és elhatározták, hogy harcot hirdetnek a fasiszmus és a román nép minden ellenségé ellen.

A munkásság ezután egyhangú lelkesedéssel fogadta el a határozati javaslatot és ezzel véget ért az aradi textilipari munkásság szervezeti életére oly nagy fontosságú közgyűlése.

HIREK 1 MONDAIBAN

OKTÓBER 28-ÁN ünnepli Törökország a köztársaság alapításának évfordulóját. Nagy ünnepségre készülnek ez alkalomból a Nagy-Britanniában élő törökök is, — jelenti Londonból a Rador.

HATALMAS TROPIKUS VIHAR pusztított Kubában, az egyik rádióállomást a vihar valósággal elseperte a föld színéről.

LYTTLETON angol termelésügyi miniszternek a második fia esett el a fronton, — jelenti a Reuter Londonból.

GUATEMALA középamerikai köztársaságban lázadás tört ki: fiatal tisztelből és fősikolásokból álló forradalmi csoport ragadta magához a hatalmat és elűzte az államfőt, — jelenti Washingtonból a Reuter.

TÁVOLKELETI FÉNYKÉPEK gyűjtésére kéri az angol tengerügyi hivatal a lakosságot, azzal indokolva ezt a kérést, hogy a magánosok részéről beszolgáltatott több mint két millió németországi fényképfelvétel is igen nagy hasznára volt a hadvezetésnek.

MIHÁJLOVICS tábornok leánya, követve fivére példáját, belépett a Tito vezetés alatt álló szabad jugoszláv hadsereg kötelékébe, — jelenti a szabad jugoszláv rádió.

A MATTEOTTI-PER újrafelvételével kapcsolatban az olasz rendőrség letartóztatott egy Chici nevű egyént, akit azaz vádolnak, hogy része volt a híres demokrata képviselő meggyilkolásában.

SCHROTH WALTER német tábornok, a Hitler elleni merénylet vádlottai ügyében ítéltéköz beszületbírósg tagja, váratlanul meghalt, a német távirati iroda szerint „balasét következtében”.

Timisoarai Temesvári CORSO-WOZI Előadások: 2, 4, 6 órákor Tárbemut. 98-99

A Marx testvérek a cirkuszban
Harpo, Chico és Gaucho utolérhetetlen komikusok.
Tomboló siker minden fellépésük.

ROYAL-mozi, Arad Tárb. 18-21

Ma, Szemek, amelyek hazudnak
PAOLO STOPPA és LAURA NUCCI kitaláló alakítása. Kiegészítésül: SPORTÜNNEPELY MOSZKVBAN

FORUM-mozi, Arad Tárb. 20-18

Ma és mindennap!
A hős brigád
Errol Flynn — Miriam Hopkins — Randolph Scott — Humorev Bogart

ARO-mozi, Arad Tárb. 24-45

Csütörtöktől mindennap
BETTE DAVIS, ERROL FLYNN
Olivia de Havilland
Elisabetha és Essex

CAPITOL-mozi, Arad Tárb. 26-22

Előadás: 1, 3 és 5 órákor.
Naponta 11 órákor MATINE.
MICKEY ROONEY
A legnagyobb AMERIKAI filmben

Jó tettért is várhatj jó!

A „jó tettért jó várj” közmondás már régen kiviszett a köztudatból és lassan-lassan átadta helyét a „jó tettért — jót ne várj”-nak.

Most egy Constantában történt eset egy látszik, mégis azt mutatja, hogy a jó tettért olykor lehet jót is várni. Az eset a következő: Costescu Andrei sibiu-nagyvárosi kereskedő üzleti köruton járt a kikötővárosban, ahol leszállított éruja ellenértékéért öt millió lejt vett fel constantai kereskedőtől. Utját egyben vásárlásra is kihasználta és több láda éru vitetett ki két munkással a pályaudvarra. A ládákat a két munkás anyák rendje és módja szerint feladta. Costescu a jót végzett munka jutalmául az állomással szemközti kávéházban — szeszitalom lévén ott is — egy-egy teát fizetett a két munkásnak s e közben velük egy társaságban maga is fogasztott valamit.

A kereskedő vonata már több mint egy órája elhagyta Constantát, amikor még a kávéházban üldögélő két munkás észrevette, hogy Costescu tömött irattáskája a széken maradt. Kinyitották és hatalmas pénzkötegeket láttak benne. Csakis 5000 és 2000 lejes bankók voltak. Elhatározták, hogy a táskát átadják a rendőrségnek. Eppen indulni készülték, amikor az érthető módon megriadt kereskedő megjelent. A vonatban ugyanis észrevette táskája hiányát, azonnal leszállt és egy katonai autóval visszatért Constantába. Persze nagy volt az öröme a táská látára.

Hátából a két munkásnak, aki összesen tizenkét gyermek atyja — egyiküknek öt, a másiknak hét utóda van — száz—százezer lejt jutalmat adott.

Szóval: jó tettért néha jót is várhatj.

— 48 órán belül be kell szolgáltatni a rádiókészülékeket. A timisoarai-temesvári helyőrség-parancsnokság 4. számú rendelete értelmében az összes rádiókészülék-tulajdonok faji eredetűre való tekintet nélkül, 48 órán belül kötelesek készületeiket a megyei prefektúra épületében (alagsor) beszoalgtatni, még akkor is, ha készületeiket a tegnapi navi vizszakanták. Kivétel csak a köztisztviselők valamint a febrverben álló tiszték és altiszték lépeznek.

— Sporhír. A Chinezul-CAMT labdarúgó szakosztályának vezetősége közli a játékosokkal, hogy a csütörtöki edzésen már két órák is lehet jelentkezni a Rapid-pályán. Az edzésre a vezetőség az új és régi játékosokat meghívja.

Apróhirdetések

KIADÓ kétszobás lakás csempézett fürdőszobával, üresen vagy butorozva. Timisoara II., Balas-u. 28. Távsz. 24-46. (5291) * **KERESEK** korszerű villában tágas üres szobát, esetleg butorozva, Erzsébet vagy

Bette Davis

Belvárosban. Popper igazgatóné, távsz. 24-46. (5292) * **JÓ** állapotban lévő jógép és 43-as csizma megvételre kerestetik. Cim.: „Juliana” Timisoara II., Simion Barnutu-utca 38. d. e. 8-tól 12-ig. (5293) * **UDVARI** lakás, szoba-konyha, berendezéssel kiadó. Timisoara II., Aida-u. 7, vasútállomás mellett. (5294) * **SZÖVET**, 3 méter, sötétkék gyapjú, 3 méter fiotir, női sötétkék kosztium, gyapjú leंबरzsek és 6 pár Alpakka evőszőke eladó. Timisoara II., Badea Cartan-tér 5, ajtó 7. (5295) * **ELVESZETT** a Gyárvárosban egy barna fekete Airedale terrier fajkutya „Dolly” névre hallgat. Megtalálójá nagy jutalom-ban részesül. Cim.: Timisoara II., Ispirescu-utca 20. Dobby testvéreknél. (5296) * **PÉNZSZERZÉS** megvételre kerestetik. 2—3 számú. Cimeket kérek a timisoarai kiadóba leadni. „Pénzszerezés” jellegűre. (5297) * **AGILIS** fiatal nő üzleti és irodai gyakorlati állást keres. Cimeket „Agilis” jellegűre a timisoarai kiadóba kér leadni.

Okt. 26. Csütörtök
Köm. kat.: Dömötör
Protest.: Dömötör
Ortodox: Dömötör

HIREK

Napkelte: 6.35 ó.
Napny.: 16.53 ó.
Ködös reggeleket j
sol a százéves nap'

Előfizetési ár: Egy hónapra helyben és vidéken, kézbesítéssel 200 lej, előre fizetve három hónapra 570 lej. Vidéki előfizetők, ha nem eszikken fizetik az előfizetési díjat, az 20 lejjel nagyobb a belyegilleték miatt. Postabankárközpontári (CEC) eszokszámla nem küldünk vissza. — Aradon előfizetések 25.628. — Kéziratokat nem örnünk meg és Metiann-utca 6, hirdetések Eszimesca-utca 4. száma alatt, Reclama irodában. Távsz. szám: 17-11.

— **VIDÉKI MEGBIZOTTAINK FI-GYELMÉBE.** Felkérjük vidéki megbizottainkat, hogy a hátralékos eszámolókat a vele járó összeggel együtt legkésőbb október 31-ig beküldeni sziveskedjenek. Ellenkező esetben a lap további küldését kénytelenek vagyunk besznitni.

— **Ismét felülvizsgálják a magánalkalmazottak fizetését.** (Bucuresti.) Az országos ár-kormánybiztosságnak a magánalkalmazottak fizetésének emeléséről szóló legutóbbi rendelete állandó bizottságot létesített azzal a céllal, hogy a magánvállalatoknál dolgozó személyek javadalmazásának ügyét felszinen tartsa és amint szükségét látja, fizetésjavítási javaslatot tegyen. A bizottság hétfőn Romascanu országos ár-kormánybiztossal együtt a magánalkalmazottak fizetése kérdésében fontos megbeszélést folytatott.

— **Előadás a magyarországi munkatáborokról.** Szalai László budapesti hírlapíró, a Népszava és a Pester Lloyd munkatársa, aki nemrég szabadult ki a bóri munkatáborból, Timisoara-Temesvárott, csütörtökön, október 26-án délután félhat órákor az A pararea P a triotica helyiségében (I. ker., Napoleon-utca 2. sz.) előadást tart a magyarországi és a Jugoszláviában lévő bóri munkatáborok borzalmairól. A rendkívül nagy érdeklődésre való tekintettel a rendezőség pontos megjelenést vár, annál is inkább, mert az előadás megkezdése után a terem ajtóit bezárják.

— **Hogyan kapja meg Észak-Erdély lakossága a román állampolgárságot.** (Bucuresti.) A Timpul írja: Az igazságügyminiszteriumban törvényjavaslatot tanulmányoznak, amely Észak-Erdély lakossága részére a román állampolgárság megadásáról intézkedik.

— **Értekezlet a polgári lakosság el-látása érdekében.** (Bucuresti.) Az ipar-és kereskedelemügyi államtitkárság Gorgescu Aurel államtitkár elnökletével értekezletet tartottak. Az értekezleten foglalkoztak a szállítások és a polgári lakosság számára az élelmi és más közszükséleti cikkekkal való ellátás kérdésével. (Rador).

— **Mit tartalmaz az északkerdélyi adórendszerrel intézkedő törvény.** (Bucuresti.) Röviden már megirtuk, hogy az északkerdélyi új adórendszert rendeltörvényvel életbeléptették. A rendelettörvény kimondja, hogy semmisen adótarozás, amely közvetlet és közvetlen adó, illeték és adóbirág címűn Észak-Erdélyben fennáll. Az 1944—45. pénzügyi évre esedékes jövedelmi adót a pénzügyi perrendtartás alapján vetik ki a tartomány végleges felszabadítása utáni első naptól számítva. A fizetendő adó a megállapított összeg fele, kiegyenlítése 1945 január 1-től esedékes. A pénzügyminiszteriumnak joga van arra, hogy a központi adóügyi bizottság véleményezése után a hivatalos lapban közzétett rendelet részben vagy egészen, de legfeljebb egy esztlendőre bizonyos adófizető-csoportok vagy vidékek részére felfüggeszse a kivett jövedelmi adónak végrehajtás utján való beajntását.

ARO-MOZI, Timisoara, TRAIAN-tér. Távsz. 43-94

Csütörtöktől, a legszbb amerikai exotikus-film

PAGO PAGO-tól délre

Előadások napon a, délután 2, 3.30, 5 és 6.30 órákor.
2 órákor matiné-helyár.

Ma, esedékes 2.30 és 5 órákor utójára **A ma szorelműve.**

(5299) * **KISLEANYKA**-kabit, 10—12 évesnek, eladó. Timisoara II., Batania-u. 16. (5300) * **EGY VAGY KÉT** iskolásdiakot teljes ellátással felfogadok. Timisoara II., Batania-u. 16. (5301) * **BEJÁRÓNÖT** dőlelőttre keresek. Timisoara IV., Bratjanu-u. 29. I. emelet, ajtó 4. (5302) * **RÉZ-AGY** matracal és éjjeliszekrényvel eladó. Widder, Timisoara IV., Bratjanu-u. 29. I. a. 4. Távsz. 13-12. (5303) * **HAROMSZO-BÁS**, korszerű, összrénymű villalaks

Errol Flynn

Erzsébetváros legelején, olcsó házbérrel, távsz. 12-03-as távsz. Bővebbet 12-03-as távsz. szélőn a déli órákban. (5305) * **MINDE-NEST** keresek. Timisoara III., Corbului-u. 5. (5609) * **SZABASZATI** iskola megnyit. Beiratások Timisoara Unirii-tér 5. (5262) * **KERESEK** jól főző mindenes szakácsnőt éves bizonyítványokkal, Timisoara III., Mihai Viteazul-körút 11, I. em. ajtó 5. (5307) * **KÖNYVELŐ** nagy gyakorlattal állást keres. Megkeresést „Mérlegképes” jellege alatt a timisoarai kiadóba kér. (5308) * **KÜLÖNBEJÁRATU** butorozott szobát (fürdő-szoba) használattal, lehetőleg teljes ellátással Belvárosban, azonnalra keresek. Ajánlatokat „Tisztviselő” jellegűre a kiadóba kérek. (5309) * **MINDENES** bejárónő kerestetik. Timisoara III., V. Adamachi-tér 4. (5310) * **KÉT** diákokat vagy lakótárs-

nőt saját ágyneművel, fürdőszobahaszná-lattal teljes ellátással felfogadok. Timisoara IV., Ion Ghica-u. 19. a. 2. (5189) * **ÖNFELALDOZÓ** apólásra ajánlkozik be-telg mellé, feltétlen urjaláddhoz, négy nyelvtudással bíró urinő. Vidékre nem megy. Cim.: Timisoara V., Banul Marceini-utca 17. (5250) * **KOMBINALT** szoba, jó állapotban lévő kerestetik. Ajánlatokat ké-rek „Majdnem új” jellegűre a timisoarai kiadóba. (5187) * **ARGAMAN** szőnyeg 2—3 méter, bőr-iskolátáska, 43-as csizma, lámpák, eladók. Megtekinthető 9—4-ig. Timisoara III., Eneas-u. 64. (5247) * **SZABNI** tanjtok, Redlinger-divatszalon.

Elszabeth és Essex csütörtöktől

Timisoara I., Luther-tér 1. II. em. (5311) * **FELFOGADOK** két diákleányt teljes ellátásra. Simon Mária, Timisoara II., Mitro poljt Saguna-u. 11. (5312) * **MEGVÉTEL-NE** keresek rövid zongorát vagy pianinót, csak kifogástalan állapotban. Cim.: Timisoara II., Dorobantilor-u. 49. Távsz. 40-34. (5313) * **BUTOROZOTT** szoba (kü lonbejáratu) fürdőszoba-és zongora-hasz-nálattal, kiadó. Cim.: Timisoara, Pop Barci-anu-u. 50. (5315) * **HELYISÉG**, kisipar-nak vagy beraktározásnak kiadó. Levélbeli érdeklődés. „Ervs áram” jellege alatt a timisoarai kiadóban. (1316) * **ELADÓ**, jó kar-ban lévő „Salgótarján” szoba-kályha Cim:

Felhívás jórsefvárosi előfizetőink-hez. Kérjük azon timisoarai-jórsefvárosi előfizetőinket, akik július óta a bombázás miatt nem kapják a lapot és most arra új-ból előfizetni óhajtanak, legkésőbbben e hó 28-ig jelentsék be címüket a kiadóhivatal-nak, hogy november 1-től újra küldhessük címükre az újságot.

Lugoji-lugosi szakszervezeti hírek.

A lugoji-lugosi munkásság szervezkedése tovább tart. Elsőnek a Textil-üzem munkásai szervezkedtek, majd a fonalg-yár munkásai megalakították a gyári bizottságot. Hasonlóképpen gyári bizottságot alakítottak a Muschong-téglagyár munkásai is. A C.F.R.-munkások szervezkedését, Gilbert timisoarai-temesvári kiküldött vezette. A grafikai munkások szakszervezete a következő vezetőséget választotta meg: Elnök Lám-os István, titkár Cretu Ion, vezetőségi tagok Galló E., Broszek E., Szőke S. és Lintia M. Az élelmezési ipari munkások szervezete elnöké Wudl Lajost, alelnökké Hansert, titkárrá Matuskát, bizottsági tagokká Motzenbergert, Marin-cát, Löwingert, Molnár, Lalescut és Vített választották meg. A lugoji-lugosi munkás-szakszervezet szervező bizottságába a következőket választották meg: Elnök Lám-os István, titkár Chirila Veronica, pénztáros Neumann Béla, ellen-őrök Vidu Emilia, Broszek Jenő és Slusaciuc Isosif.

Timisoarai-teme-vári nagyrénjét keresi
Krasso Zoltán, bóri menakült,
Feuerlich Herman veje, Budapest
ról. Telefon 24-75.

(*) **Irodaáthelyezés.** Dr. Kun János, ügyvéd, hites tolmács és fordító, irodáját Timisoara II., Str. Cosma 7 (Apollo-mozi mellett), helyezte át, Telefonszám 18-13.

(*) **Házasság.** Szentirmai Rózi és Bergmann György ügyvéd Timisoara, házassá-got kötöttek. (Minden külön értesítés helyett).

(*) **Felhívás!** Felhívjuk az ILSA összes elbocsátott zsidó munkásait és tisztviselőit, kik visszavételükre vonatkozó kérvényüket még nem adták be, hogy azokat sürgősen adják be az ILSA portásánál. Az ILSA elbocsátott zsidó alkalmazottak intező bizottsága.

(*) **Táncanfolyam.** Ernandó tánc-és tornaiskolája vasárnap, október 22-én délután újra megnyit. Minden csütörtökön, szombaton és vasárnap dé-lután fél 4—9-ig táncgyakorló órák. Timisoara, I., Eugen de Savoya-u., 4.

itter, Timisoara I., Diaconovici Loga-kör-út 26. Megtekinthető 9—3-ig. (5317) * **KÉT SZEKRENY** tükörrel eladó. Timisoara IV., Bratjanu-u. 15. Colocia tőzsde. (5318) * **MATEMATIKA** és ábrázoló-geometria tanítását vállalom. Cim a timisoarai kiadóban. (5319) * **VENNEK** egy „Leica” nagytű gépet. Cim: Martin, Timisoara III., Carol-körút 75. Textila din Ba-nat (5320) * **CSIZMÁT** kifogásztalan álla-potban, 43-ast, megvételre keresek. Timisoara III., Romulus-u. 34. Déli 1—3-ig. (5321) * **ELADÓ** modern tömör diófa ebédli panelből, diófa gyökérral politu-rozva, Freidorful-Nou, XXI. u. 15. (5233) * **BUTOROZOTT** szoba kiadó. Timisoara IV., Budai Deleanu-u. 37. (5258) * **PER-ZSASZÖNYEGET** javitok, Mici Stiebing-er, Timisoara IV., Budai Deleanu-u. 37. (5259) **POLOSKARTAST** vállalom. Timisoara.

Színes filmcsoda az aradi ARO BAN

távsz. 51-00. * **JÓL FŐZŐ**, bizonyítványval rendelkező mindenest fel-fogad, Sebestyén, Timisoara I., Mer-y-u. 2, írógép üzlet. (5277) * **GYERMEKKOCS**, redőnyös, vasjűző, eladó. Timisoara II., Matasarilor-utca 36. (5278) * **PAP-LANT**, csakis jó állapotban lévő, veszek. Arta Frumoasa, Timisoara IV., Carol-kör-út 8, távsz. 35-27. (5282) * **FÉZNI TUDÓ** mindenest keresek. Böhm, Timisoara III., Metianu-u. 2, földszint. (5283) *